

Każda obserwacja jest inna i stanowi piękny spektakl przyrody, za który nie musimy płacić. Nieważne, że jesteśmy stałymi widzami, bo natura wyposażyla nas we wspaniałą umiejętność, jaką jest dostrzeganie piękna w szarej codzienności. A właśnie zwierzęta nadają krajobrazowi zza okna czegoś szczególnego

Ryc. 12. Młody szczygieł żerujący na chwastach. Fot. M. Olszowska.

Ryc. 13. Bogotka i kowlak uzupełniają kalorie tuż za szybą. Fot. M. Olszowska.

i zarazem pozytywnego. Warto zadbać o swoje otoczenie tak, aby było przyjazne także dla zwierzęcych

współmieszkańców. Wtedy będziemy mogli uczestniczyć w takich widowiskach nie jeden raz. Przyroda za szacunek odwdzięczy się każdemu z nas w duchowej walucie...

■ Mgr Maria Olszowska jest emerytowaną nauczycielką biologii w Mrągowie. E-mail: marjolsz@interia.pl.

VII MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM EKOLOGII ŁOSIA

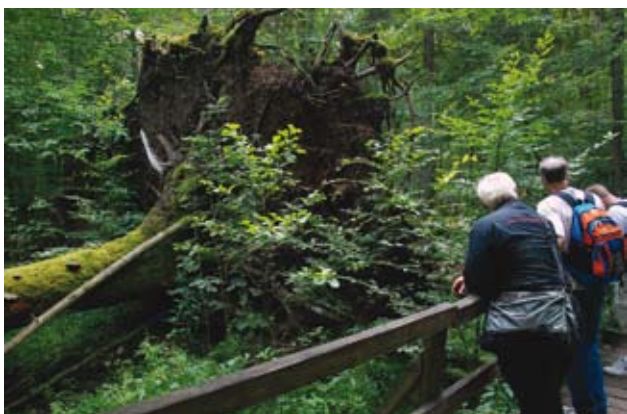
W dniach 5–10 sierpnia 2012 r. w Białowieży odbyło się VII Międzynarodowe Sympozjum Ekologii Łosia, którego głównym organizatorem był Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk, a współorganizatorami Komitet Zoologii PAN, Uniwersytet w Białymstoku, Białowiecki Park Narodowy i Biebrzański Park Narodowy. Spotkanie to było prawdziwie międzynarodowe: łącznie brało w nim udział prawie 180 osób z 12 krajów (m.in. Szwecji, Norwegii, Finlandii, Rosji, Kanady i Stanów Zjednoczonych), w tym z tak odległych od Polski rejonów półkuli północnej jak Alaska i Jakucja. Uczestnikami konferencji w głównej mierze byli naukowcy zajmujący się ekologią łośa, pracownicy służby leśnej, parków narodowych, studenci, a także przyrodnicy, w tym przedstawiciele organizacji pozarządowych zainteresowani tematyką Sympozjum. Temat przewodni Konferencji brzmiał „Łoś w zmieniającym się środowisku”.

Historia odbywających się co cztery lata Międzynarodowych Sympozjów Ekologii Łosia ma już prawie 40 lat. Pierwsze z tych prestiżowych spotkań odbyło się w 1973 roku w Quebecu w Kanadzie. Kolejne były organizowane w Szwecji, Związku Radzieckim (Republice Komi) Stanach Zjednoczonych, Norwegii i Rosji. Podczas ostatniej konferencji w Jakucku

(wschodnia Syberia, Rosja), Komitet Organizacyjny zaproponował, aby kolejne sympozjum w 2012 r. po raz pierwszy odbyło się w Europie Środkowej. Najlepszym kandydatem na organizatora okazał się Instytut Biologii Ssaków w Białowieży (IBS PAN), który posiada wieloletnie doświadczenie w organizowaniu międzynarodowych szkoleń i konferencji dotyczących bioróżnorodności i różnych aspektów ekologii ssaków. Poza tym Puszcza Białowiecka – najbardziej pierwotny, nizinny las Europy, w którym położony jest instytut – stanowiła doskonałą scenę do prowadzenia dyskusji na temat lokalnych i globalnych czynników, wpływających na populację łośa na świecie.

Część naukową Sympozjum otworzył niezmiernie interesujący wykład plenarny profesora Adriana Listera z Muzeum Historii Naturalnej w Londynie dotyczący historii ewolucji i rozprzestrzenienia się łośa na półkuli północnej w ciągu ostatnich kilkudziesięciu tysięcy lat. Drugi wykład plenarny został wygłoszony przez prof. Krisa Hundertmarka z University of Alaska w Fairbanks i dotyczył potencjalnego wpływu zmian klimatu na populację łośa w Ameryce Północnej. Kolejne dwa wykłady plenarne były poświęcone ekologicznym relacjom drapieżnik – ofiara. Pierwszy z nich wygłoszony przez

profesora Terry'ego Bowyera z Idaho State University w USA dotyczył problemów związanych z wykorzystywaniem współczynnika określającego liczbę drapieżników przypadających na jedną ofiarę. Wskaźnik ten jest stosowany m.in. do szacowania presji, jaką wywierają drapieżniki na populację swoich ofiar lub do szacowania limitującego liczebność roślinożerców ograniczonej zasobności środowiska (ang. *top-down or bottom-up effects*). Profesorka Bogumiła Jędrzejewska z Instytutu Biologii Ssaków PAN zaprezentowała natomiast wyniki meta-analizy danych literaturowych dotyczących relacji łoś – niedźwiedź w całej Holarktyce. Ostatni dzień obrad poświęcony był zagadnieniom dotyczącym gospodarowania

Ryc. 1. Uczestnicy Sympozjum mieli okazję zapoznać się z unikatową przyrodą północno-wschodniej Polski: wycieczka do Białowieskiego Parku Narodowego. Fot. Archiwum IBS PAN.

populacjami łośi na świecie. Profesor Mirosław Ratkiewicz z Uniwersytetu w Białymstoku przedstawił historię populacji łośi w Polsce oraz założenia strategii (której jest jednym z współautorów) gospodarowania populacją tego gatunku w naszym kraju. Na temat wykorzystania osiągnięć nowoczesnej nauki do minimalizowania konfliktów między zwolennikami obecności łośi w lasach a leśnikami mówiła Profesor Christina Skarpe z Hedmark University College. Założenia nowatorskiej gospodarki populacją łośi w Szwecji przedstawił dr Jonas Kindberg ze Swedish University of Agricultural Sciences. O trudnej sytuacji populacji łośi w Rosji mówił profesor Leonid Baskin oraz dr Taras Sipko z Instytutu Ekologii i Ewolucji Rosyjskiej Akademii Nauk. Ostatni dzień obrad zakończyły prezentacje dotyczące populacji łośi oraz różnorodności biologicznej w Dolinie Biebrzy, które przedstawił dr Karol Zub z Instytutu Biologii Ssaków PAN oraz nadleśniczy Nadleśnictwa Knyszyn dr Edward Komenda. Wykłady te były wprowadzeniem do wycieczki do Biebrzańskiego Parku Narodowego, która odbyła się ostatniego dnia Sympozjum.

W sumie, w części naukowej przedstawiono 41 doniesień ustnych, które podzielono na 5 odrębnych

sesji tematycznych, oraz 35 doniesień plakatowych prezentowanych w trakcie sesji posterowej. Naukowcy i leśnicy z Polski przedstawili 7 prezentacji ustnych oraz 8 prezentacji posterowych. Tematyka wystąpień i dyskusji dotyczyła m.in.: genetyki populacji, zmian demograficznych, wybiórczości pokarmowej i siedliskowej łośi, migracji i dyspersji oraz powiązań ekologicznych między łośiem a środowiskiem jego życia.

Ryc. 2. Jedną z atrakcji Sympozjum była wycieczka do Biebrzańskiego Parku Narodowego, gdzie występuje największa populacja łośi w Polsce. Fot. Archiwum IBS PAN.

Poza udziałem w obradach i wycieczką nad Biebrzę uczestnicy odwiedzili Białowieski Park Narodowy, Muzeum Przyrodniczo-Leśne BPN czy Rezerwat Pokazowy Żubrow, co pozwoliło im zapoznać się z unikatową przyrodą północno-wschodniej Polski. Orga-

Ryc. 3. W Sympozjum, którego głównym organizatorem był Instytut Biologii Ssaków PAN, wzięło udział 180 osób z 12 krajów. Fot. Archiwum IBS PAN.

nizatorzy zadbali również, żeby goście mieli okazję spróbować specjałów lokalnej kuchni oraz posłuchać regionalnej muzyki w trakcie zabawy przy ognisku oraz wystawnej kolacji bankietowej.

Konferencja ta z pewnością na długo zagości w pamięci wszystkich uczestników Sympozjum. Spotkanie było wspaniałym forum wymiany wiedzy i doświadczeń między przedstawicielami nauki,

leśnikami, osobami podejmującymi decyzje administracyjne dotyczące gospodarowania populacjami łośi, a także organizacjami pozarządowymi. Mamy nadzieję, że wyniki prezentowanych badań znajdą praktyczne zastosowanie w strategiach zarządzania populacjami łośi, w tym w łagodzeniu konfliktów między obecnością łośi w lasach a gospodarką leśną, a także przeciwdziałaniu rosnącej liczbie kolizji drogowych z udziałem tych zwierząt. Sympozjum umożliwiło też prezentację wyników badań naukowych

prowadzonych przez polskich naukowców na arenie międzynarodowej, nawiązywanie współpracy badawczej oraz promowanie polskiej nauki, kultury i zasobów przyrodniczych. Kolejne, VIII Sympozjum Ekologii Łośi prawdopodobnie odbędzie się w 2016 r. w Kanadzie. Wielu z tegorocznych uczestników czeka już na to spotkanie z niecierpliwością.

Joanna Gerc, Magdalena Niedziałkowska

W STULECIE ŚMIERCI WIELKIEGO UCZONEGO PRZYRODNIKA

Włodzimierz Korohoda (Kraków)

Streszczenie wykładu wygłoszonego przez prof. Włodzimierza Korohodę w auli Collegium Novum UJ w dniu 25 stycznia 2012, w ramach Koncertów Uniwersyteckich, po występie pani Magdaleny DiBlasi – flet i Jacka Kociubana – wiolonczela, publikowane w wersji elektronicznej w czasopiśmie Polskiej Akademii Umiejętności „Pauza”.

Ryc. 1. Edward Strasburger (1844–1912).

W 2012 roku mija sto lat od śmierci wielkiego przyrodnika, Polaka, profesora Edwarda Strasburgera. Jego badania przyniosły wyniki o podstawowym znaczeniu dla współczesnej biologii i medycyny. Podręczniki, które przygotował i redagował do dzisiaj są uaktualniane, wznawiane i tłumaczone na wiele języków. Jego uczniowie i współpracownicy z Polski i innych krajów swoimi badaniami zdobyli międzynarodową sławę.

Zasługi Edwarda Strasburgera dla nauki zostały wcześniej docenione przez naukę światową. Otrzymał wiele doktoratów honorowych poza Polską, w Getyndze, Oxfordzie, Chicago, Brukseli. Był członkiem Krakowskiego Towarzystwa Naukowego i Akademii Umiejętności od jej powstania w 1873 roku, a także członkiem Royal Society w Londynie, Akademii Nauk w Berlinie, w Monachium, w Paryżu, National Academy of Science w USA, w Rzymie oraz Akademii Belgijskiej, Holenderskiej, Duńskiej i Norweskiej.

Losy jego życia są podobne pod wieloma względami do losów współczesnych nam naszych kolegów, współpracowników i uczniów, którzy pracują poza Polską jako profesorowie zagranicznych uniwersytetów. Znani i cenieni w świecie, w Polsce są zapomniani i pomijani. Autorzy osiągnięć w humanistyce są tradycyjnie w Polsce szerzej znani i cieszą się większym uznaniem niż przedstawiciele techniki i nauk przyrodniczych.

Jedyna, stosunkowo obszerna biografia profesora Edwarda Strasburgera w języku polskim została opublikowana 75 lat temu. Już wówczas jej autor, profesor Bolesław Hryniewiecki (1875–1963), ubolewał, że w literaturze polskiej o życiu i dziełach Strasburgera są zaledwie krótkie wzmianki. Nazwisko Edwarda Strasburgera wspominane jest w Polsce jako autora podręcznika botaniki i znane jest stosunkowo wąskiemu gronu botaników. Natomiast poza Polską, w Niemczech, Anglii, w Stanach Zjednoczonych do dzisiaj zasługi Edwarda Strasburgera dla nauki są szeroko znane. Organizowane są sympozja i konferencje naukowe poświęcone pamięci Edwarda Strasburgera. W 1994 r. zorganizowano w Jenie sympozjum w 150. rocznicę urodzin Edwarda Strasburgera. W Niemczech zaznacza się, że chociaż przez 41 lat Edward